

Dinastia Makedonjiloru

Tru unâ cuvendă di ma ninti, dzâtseamu câ zborlu « makedonu », (tsi zugrâpsea ditu kirolu alu Alexandru unu populu di picurari, tsi bâna maxusu tru muntî sh tritsea unâ bană alâcsitoari di locu/migratoari), lu aflămu pânâ tu eta 11, ligatu di dinastia / fumealjia Makedonjiloru (867 – 1056).

Atselu tsi bâgă thimeljiulu alishteî dinastiei, fu Vasili Protlu tsi agiumsi amiră tru anlu 867.

Sinferlu a nostru ahoryia ti aestu amiră vini dupu tsi adyivâsimu câ desi numa di prota, sumu cari fu cânâscutu, eara di “Vasili Makedonlu”, s-pari câ arâzga lui dealithea s-tradzi ditu unâ fumealji di vâsiljeadz armenji (ditu Armenia).

Ninti s-ahurhimu s-dizvârtimu lunga cali, ninga nibitisiâtă, tru cari fârâ s-vremu intrămu, prindi s-dzâtseamu câ di cumu nâ intrarâ tru minti dauli zboarâ di cari adusimu aminti mandzeană, « makedonu » sh « armeanu », dauli ligati di unu singuru omu, unâ pustă di hirbeari nu n-alâsa arâhati.

Cumu potu ta s- sheadă deadunu dauă zboarâ cari suntu alargu cându nâ minuimu la orighini, la kiro, la locu ?

Cu aestă minuiri ahurhimu s-câftămu tutu tsi s-anyrâpsi ti Vasili Protlu sh ti dinastia / fumealjia a lui.

Ma multu di tihi, câftărli s-dânâsiră pi unu istorianu ditu Frântsii, cu numa di Albert Vogt, tsi anyrâpsi la 1908 “*Basile I-er, Empereur de Byzance 867 – 886 et La Civilisation Byzantine à la fin du IXe siècle*” tipusită Paris tru Librairie Alphonse Picard et Fils.

Albert Vogt anvitsă sumu cumândăsearea pedayogică alu Charles Diehl (1859-1944) sh Alfred Nicolas Rambaud (1842-1905), doi di naima mărlji profesori cari anyrâpsiră ti Byzantsu sh-ti etili ditu mesi.

Ditu cartea tsi-u deadimu ca numă ma ninti sh cari fatsi ti prota oarâ unâ pirmituseari completă a etâljei cându bână Vasili Protlu, sinferlu a nostru tora di oarâ s-aplică ma multu pi informatsiili tsi mutrescu orighinea sh bana alushtui amiră.

Informatsiili cari li anyrâpseashti Albert Vogt yinu ti aestă parti di la nipotlu alu Vasili, Constantin VII Porphyrogenetlu (905-959) cari anyrâpsi ti bana a pap-su-lj sh ti cumu eara andreaptă amirâriljia byzantină tu atselu kiro. S-dzâtsi di Constantin VII Porphyrogenetlu câ fu unu amiră intelectualu, istorianu, artistu sh anyrâpsitoru / literatoru.

Tsi lomu noi tu isapi tu studiulu a nostru fură dauă cărtsă, “*Bana alu Vasili / Vie de Basile*” sh “*De Administrando imperio*”, iu pistipsimu noi câ s-află informatsiili di naima mari simasii ti subiectulu tsi nâ dishtiaptă sinferlu.

Albert Vogt anyrâpseashti că Vasili s-amintă tu Makedonii, fâră s-da unu locu, la anlu 811 ică 812, tu unâ fumealji di huryeats tsi va s-dzâcâ oaminji di la hoarâ. Loclu a lui di amintari âlj deadi ma amânatu cându agiumsi amiră, numa di Vasili Makedonlu, di iu sh numa a dinastiljei / fumealjei di amiradz cari vini dupu elu pânâ la anlu 1056, cându muri atsea ditu soni vâsiljoanji di idyea arâzgă / di idyiulu osu (Théodora Porphyrogénète, 980-1056).

Iara fârâ altâ exiyisii, dzâtsi câ la 813, ti itia polimlui cari-lu purtă unu vâsilje vârgaru Krum, contra Byzantslui, fumealjia alu Vasili, cari s-afla tu mâhâladzli deanvârliga di Andrinopoli, fu loatâ deadunu cu altsâ 10000-12000 di bârbats fârâ s-misurâ muljerli sh ficiuritslji, sh furâ adushi tu Vârgâria ditu atselu kiro, iuva nu multu alargu di Preslav iu eara loclu iu bâna sh cumândâsea vâsiljelu vârgaru icâ poati ninga Dunâ, tu loclu iu adzâ easti Silistra(Cadrilateru). Aestâ ditu soni minduiari, dzâtsi Vogt, vini ti sibepea câ adutsearea makedonjiloru s-featsi cu câravili. Ma s-hibâ dealithea aestâ ipotezâ, ti ciudii sh tâxirati ti makedonji s-agiungâ ninti di oarâ (“avant l’heure”) tu idyulu Cadrilateru, iu dupu altu polimu (1912/1913) ama ti altâ itii furâ colonizats pârintsâlji a noshtsâ armânji a curi lâ si dzâtsea tutu « makedonji ». Ma undzearea tsi iasi tru miydani tu aestâ minduiari nu s-dânâseashti mash aua. Cumu va videmu malargu.

Vasili eara tu atselu kiro ninga tu culpani. Fumealjia lui sh alantsâ makedonji icâ trakianji bâna tu hoari deadunu sh armasirâ tu locurli atseali ma multu di yinyits anji.

Aua bână Vasili sh fumealjia lui iu s-amintarâ ma multsâ frats sh surori, ditu cari elu eara naima marli. S-pari câ nu-âlj vigljea canu sh bâna deadunu acshi cumu bâna sh tu Makedonii. Vasili criscu fârâ sculii, cumu crishtea sh alantsâ ficiurits vâryari, mashu cu urnipsearea pârinteascâ sh praxea cari u loa di la ma tricutslji a hoarâljei. Albert Vogt dzâtsi câ afendu-su alu Vasili muri cându elu avea 15-17 di anji sh cumu eara adetea, atselu ma marli ditu ficiori âlj loa loclu. Nu shtimu tsi lucru fâtsea Makedonjli tu atselu locu sh nitsi cumu sh-tritsea bana. Tsi shtimu easti câ Vasili sh alantsâ Makedonji armasirâ aclo pânâ cându elu umplu ilikia di 25 di anji. Fârâ di altâ, cumu bâna deadunu ca di totna, nu-shi kirurâ ni limba ni adetsli, sh vrearea ti turnari-âlj frimta tuts.

Sâ spuni câ Makedonjilji, ân capu cu doi bârbats di mari curagiu cu numa di Kordyles sh Tzantzes, s-bâturâ cu vâryarlji cari eara andrupâts di unguri sh lj-anâkisirâ. S-turnarâ tuts tu Makedonii, iu Tzantzes fu durusitu cu titlu di strategu / ghegeneralu / cumândisitoru ali Makedonii.

Dupu tsi s-turnă tu Makedonii, unu kiro lucră ti Tzantzes ama nu aminta câtu lipsea sh-tsânâ fumealjia sh atumtsea lo apofasea s-ducă Constantinopol. Vogt dzâtsi câ-lj fu multu greu s-dispartâ di fumealjia lui, ama nu u agârshi vârvâ oarâ sh dipriunâ pânâ cându bână, lâ pitritsea tutu tsi avea ananghi.

Va nâ dânsimtu aoa cu epopeia alu Vasili sh va nâ turnămu niheamâ la tsi anyrâpseashti Constantin VII Porphyrogenetlu ti arâzga a fumealjei a pap-su-lj.

Elu dzâtsi câ arâzga loru dealithea easti di la Philip II sh Alexandru Makedon sh aestâ arâzgâ fu totna nsusutsânutâ di tuts amiradzli cari ishirâ ditu aestâ fumealji. Siyura câ putemu s-aprukemu aestâ ipotezâ ca hiindalui zborlu di “arâzgâ dila populu alu Philip II sh Alexandru Makedon”, acshi cumu sh adzâ ninga multsâ Armânji minduiescu câ arâzga loru easti di la Alexandru sh populu makedoneanu.

Easti intirisantu ti anyrâpseari câ aestâ pistipseari u avurâ tuts amiradzli cari ishirâ ditu aestâ fumealji. Multu kiro dupu Vasili Protlu, Vasili II Bulgarohtonlu (958 – 1025) avu unâ sorâ Ana cari u mârta cu Vladimir (958 – 1015), vâsiljelu di Kiev. Unâ nipoatâ Ana Iaroslava s-mârta cu Henri I ali Frântsii cu cari avu unu ficioru

tsi-lu pâtidzarâ Philip, trâ adutsearea aminti alu Philip II Makedonlu, strâpaplu a fumealjei ditu cari-sh trâdzea zârtsina. Eara ti prota oară cându tu Frântsii s-amintă unu ficiuricu tsi fu pâtidzatu Philip.

Easti iara intirisantu ti anyrâpseari câ cronitsli slavoni (Cronica alu Nestor – 1116?) cari anyrâpsescu ti Ana Porphyrogeneta cumu u zugrâpsescu, easti adusâ aminti ca “makedonski” tsi va s-dzâcâ câ yini ditu dinastia / fumealjia makedonâ.

Ma s-eara zborlu mash di arâzga “makedonâ” cari nâ-u anyrâpseashti Constantin VII Porphyrogenetlu, isturia a noastă va dâncea aoa.

Ama nu fu s-hibâ acshi!

Amirălu Vasili Protlu nu fu ici unu omu ca tuts alantsâ. Vahi fârâ sculii sh fârâ carti dipu (nu shtea s-adyivâseascâ nitsi s-anyrâpseascâ) elu agiumsi amiră tu ilikia di 55 di anji. Cumu anyrâpseamu ma ninti dupu tsi lucră unu kiro sumu cumândâsearea alu Tzantzes, cari eara strateglu ali Makedonii, lo apofasea s-ducă Constantinopol, iu minduia câ va poată s-amintă ma lishoru bana ti elu sh ti fumealjia lui cari avea armasâ acasă, tu Makedonii.

S-dzâtsi di elu câ eara unu bârbatu analtu ca bradlu, cu percea neali neali, cu multă cuveti, multu mintimenu sh multu sertu. Tsi shtea ma ghini eara s-mutrescâ di calji, acshi câ tihea lu adusi s-lucreadzâ ti unu omu multu avutu, cu numa-lj Theophylitzes. Tu kirolu atselu amiră eara Mihali III, hiljiulu alu Theophil sh Theodora. Putearea dealithea u avea Bardas, frati ali Theodoră cari purta numa di Cezar, cata cumu tu amirăria romană.

Antigon, unu hiljiu alu Bardas avea andreaptă ună measă cu gimbushi cari s-bitisea totna cu alumti iu tiniri cu cuveti câfta gloria sh paradzliji tsi yinea diunâoară cu ea. Ti kirolu di cari zburămu tora, la gimbushi eara câlisits sh alumtători vâryari cari di multu kiro eara cunuscuts tu Byzantsu, ca oaminji cari vârmu nu lâ putea. Maxusu eara unu cari nu avea vâra su-lu surpă, ahânta eara di sarpu. Cumu la gimbushi eara câlisitu sh afendicolu alu Vasili, Theophylitzes, aestu lâ dzâsi câ ari elu unu tiniru tsi nu-lj poati vâra, nitsi vâryarlji. Ti Vasili fu prota poartă tsi-lj dishcljisi calea câta aveari. Vârgarlu vru sâ-lu mută sh sâ-lu da di padi, ama Vasili armasu ca gurguilu di keatră, alăkitu di locu. Dupu aestă, Vasili s-ascumbusi, âlu mută vârgarlu până pisti capu sh lu arcă mpadi di iu vârgarlu nu mata s-mută.

Aestă fu duri ta s-adară ună mari entipusi tu mintea Cezarlui cari-lj gri s-lucreadzâ ti elu. Ti Vasili fu intrata tu fumealjia amirălui.

Ună dzuuă, Mihali III ancupără unu calu tsi vru s-lu ancalică, ama callu fu ahântu di ayru, câ nu putu canu sâ-lu tsână. Cându amirălu dzâsi că va sâ-lj talji cicioarli di dinăpoi, Vasili câftă sâ-lu ancalică. Cu mari mâsturlâki alină callu cari lu-ascultă fronimu, acshi cumu cu 12 di eti ma ninti Alexandru Makedon, dila cari dzâtsea câ s-tradzi, adră cu Bucefal. Acshi agiumsi di lucra tu ahurea amirălui. Eara la anlu 856, la ilikia di 44 di anji.

Dupu unu kiro, la ună kiniyi la cari Vasili purta bastonea amirărească, unu lupu ishi dinăcali shi s-hiumusi câta amiră. Cu curagiu sh fârâ s-minduiască ici, cu cuvetea-lj cunuscută, Vasili âlj cripă caplu cu bastonea-lj amirărească, sh de-atumtsea, aprukearea lui di amiră nu mata putu s-hibâ curmată.

Dupu ninga dzatsi anji cari tricură, s-dzâtsi câ Vasili fu atselu tsi-lu cândâsi amirălu sâ-lu vatâmă Cezarlu Bardas, sh ti itia câ lu avea adrată s-pistipsească câ ascăpă di unu mari dushmanu, amintă tesa di co-amiră.

Până tu soni s-dzâtsi câ tutu elu fu atselu cari andreapsi vâtâmarea amirălui Mihali III sh la anlu 867 agiumsi amirălu a Bizantslui, cându bâgă thimeljilu a dinastiljei Makedone.

Fu la cumândăsearea Bizantslui kiro di 19 di anji, cându spusi câ easti unu omu multu mintimenu, cari shtii s-tsână ekilibrulu cu lucurlu, cu pâradzljii, cu putearea, cu pista. Acă fu fâră carti, fu unu mari amiră cari bâgă pi cali amirăria tsi fu thimeljlu la Europa cari amintă până adză.

Ti hărlu tsi li avu aestu amiră sh ti tsi amintă Bizantslu tu kirolu alu Vasili va s-anyrăpsimu altă oară.

Tora vremu mashî s-arcămu ună mutrită ti cumu lu vidzură cronicarlji cari anyrăpsiră ti elu dupu Constantin VII Porphyrogetlu.

Albert Vogt adutsi aminti di Continuarea la Theophanes (961), Yiorji Caluyarlu (948), Leon Yrâmâticlu (948), Symeon Magister (975) sh Georgios Kedrenus (1124?).

Aestu ditu soni adutsi ună theorii cari easti ti noi di mari simasii. Nu câ easti dealithea, ama tamam câ poati s-nă aducă ună multu importantă apandisi la ună antribari cari nă frimită di multu kiro.

Kedrenos, cumu sh altsă cronicari, ama cu ma ptsâni detalii, anyrăpseshti câ Vasili Protlu sh tută dinastia / fumealjia Makedonjloru pari câ easti di arâzgă “armeană” .

Ia tsi dzâtsi Kedrenos:

“Vasili s-amintă tu Makedonii, ama elu eara di arâzgă armeană, sh ma multu, eara amintatu tu ună fumealjii multu cunuscută a Arsacizloru, cari au dată vâsiljeadz la Partsă, Medză sh Armeanji...Atselu ditu soni vâsilje, Artaban, kiru putearea sh vini cu frati-su Klienis, s-ascundă tu Byzantsu, iu eara amiră Leon atselu Marli. Aestu lj-apruke ghini sh lâ featsi tinjia di lj-apânyisi tu pâlatea lui. Aflândalui, vâsiljelu a Pershloru, tsi lu avea bătută Artaban, i-anyrăpsi s-toarnă câ pali va-lj bagă s-hibă vâsiljedz pisti Armeanji. Cumu s-minduia tsi s-adară sh avdză amirălu Leon, lj-ari mutată tu unu cāsăbă ditu Makedonii cu numa di Nike. Dapoaia cumu vâsilia persană fu bătută di araghi (651 dH), cumândăsearea arabă cālisi diznau armeanjlji s-yină năpoi tu Apirită. Cumu Heraclius tsi eara sh elu di arâzgă armeanu, ditu fumealjia arsacizloru, avdză sh elu di aiestă acljimari sh nu vrea s-keară aieshtsă armeanji, lj-adusi prota tu cāsăbălu Philipes ditu Makedonii sh ma năpoi Andrinopoli iu lâ si pâru ma ghini, ama fâră ta s-mintească cu dunjeaua autohtonă.”

Ună analiză anyâtanu la tsi pîrmituseashti Kedrenos ascoati tu miydani multi alathusi maxusu chronoloyitsi. Prota, sâ shtii tora, câ Arsacizljii fură vâsiljadz tu Armenia di la anlu 250 ndH până la 225 dH. Artaban V fu vâtămatu tu polimu sh nu s-cănoashti desi avu vără frati. Leon Protlu (câ di elu easti zborlu) fu amiră la 457-474 dH sh Heraclius fu amiră la 610 – 641 dH. Vasili s-amintă la 812. Cumu s-pistipseshtsă câ vără ditu Arsacizi dila anlu 225 dH agiumsi tâshi dupu ma multu

di 200 di anji tu Byzantsu, sh dupu ninga 150 di anji Heraclius (cari eara mortu la 651 dH) lji-ari mutatâ Andrinopoli, iu dupu altsâ 200 di anji s-amintă Vasili cari pistipsea câ ari arâzga makedonâ?

Ta s-nu adrămu vâra alathusi tru analiza noastră neasimu sh mutrimu la tuts isturianjli armeanji, tsi putum s-lj-aflămu. Suntu isturianji di mari autoritati cumu Moise de Khorene (410 – 490 dH) , Arisdagues de Lasdiverd (1000 ? – 1071 dH), Sébéos (645 dH). Iuva nu s-adutsi aminti di arâzga armeană alu Heraclius (Sébéos) ică alu Vasili Protlu ică tuts atselji tsi fură dupu elu, acă Arsdagues de Lasdiverd anyrâpsi multu ti amuradzliji ditu dinastia makedonă sh maxusu ti Vasili II Bulgarohtonlu. Neasimu ninti cu câftarea noasta sh antribămu unu mari numiru di armeanji cari bâneadzâ tu Europa sh SUA. Tuts nă dzâsiră idyiulu mesagiu. Dupu elji nu s-ari avdzâtă vâra oarâ ca unu armeanu sh-kiarâ identitelu sh nu cânoscu ca vâra armeanu s-agiungă tu tesa / clasa socială ahântu di-nghiosu cumu pari câ fu Vasili. Sh ca ună pârâtirisiri / observatsii ditu soni, ună paradiymă multu sughestivă : cu ptsănu kiro ninti di Vasili Protlu fu amiră Leon Armeanlu cari nu sh-avea agârshită arâzga acshi cumu ishishi Kedrenos dzâtsi câ armeanjli nu para s-mintea cu alanti milets.

Easti limbidu câ tută isturia easti alathusi ică pirmithu.

Ama, dupu tsi lji ai tu isapi tuti minduierli, ună antribari nu tsă da arâhati. Di iu vini aiestă theorii cu arâzga “armeană”.

Lipseashti s-nă turnămu niheamă la Albert Vogt sh Constantin VII Porphyrogenetlu. Tu “Bana alu Vasili” (cap XII, 244) Constantin VII Porphyrogenetlu dzâtsi câ Vasili, tiniru agiumtu Constantinopol, s-avea ligată sotsu cu unu patricianu cu numa di Constantin, fendi alu Thoma cari bână tu kirolu alu Constantin VII Porphyrogenetlu ti itia câ eara doilji di idyia arâzga “armenios”, tsi va s-dzâcâ tu limba greacă “armeni”. Ma-nclo nitsi unu altu zboru cari-s-pitreacă la aestu populu, ni iu bâneadzâ, ni di iu s-tragu, ni cumu agiumsiră tu Makidonii.

Prindi s-dzâtsemu câ nu sâ shtii mamultu ti patricianlu Constantin sh Thoma, nafoara di tsi adutsi aminti Constantin VII Porphyrogenetlu tu capitulu di mandzeană.

Defturlu locu iu Constantin VII Porphyrogenetlu adutsi aminti di zborlu “armenios” easti atumtsea cându azburashti ti unu sotsu alu Valisi Protlu cu numa di Stilianos Zaoutzés, cari agiumsi omulu cu naima mari puteari pininga Amiră. Stilianos Zaoutzés di cari Costantin VII Porphyrogenetlu dzâtsi câ easti “armenios” di idyia arâzga ca pap-su, easti afendi ali Zoe, mârtață cu Leon VI di cari s-amintă Constantin VII Porphyrogenetlu.

Cu aiesti dauă numi ditu soni, nă si pari câ alathusea cu arâzga alu Vasili Protlu s-limbidashti tută. Ca ună pârâtirisiri/observastii, numili “Constantin” sh “Thomas” cumu sh “Vasili” nu para eara ufilisiti la armeni, a s-hibă câ eara sh ljei crishtini. Cu ahântu maptsănu numili di Stilianos sh Zoe, cari dupu shtearea noastră li aflămu adzâ sh maxusu tu atselu kiro la Grets sh la Makedonji/Armânji. Ună câftari ti numili sh patronumili ufilisiti di Armenji nă adutsi apofasea câ

minduiarea noastră easti dealithea. Dămu manghiosu ndauâ di locurli iu putemu s'adyivâsimu numili sh patronumili ufilisiti la Armenji: [1] / [2] / [3]

Mash ca unâ adâvgari, tu tuti cărtsâli ti isturia Armenjloru tsi li deadimu mansusu nu aflămu canâ di numili adusi aminti aua.

Diznău ca unâ pârâtirisiri/observatsii, zborlu cari-lu ufilisescu armeanjlji anamisa di elji, atumtsea cându zburăscu ti elji, easti “*hay, pluralu hayer*” dupu numa fondatorlui myticu Haïk. Acshi cumu sh alti populi ufilisescu altu zboru, tsi nu easti idyiulu cu-atselu ufilisitu di xenji : “shkiptari ti arbinezu”, “brezh ti bretonu”, “euskadi ti basc”, “elinu ti grecu” etc.

Tsi easti ti ciudii tu tutâ aestâ isturii, easti câ desi putemu s-lomu di bunâ orighinea “armeanâ”, tu tutu tsi yini dupu aestu capitolu, Constantin VII Porpyrogenetlu anyrâpseashti mash di arâzga makedonâ, di la Philip sh Alexandru atselu Marli. Nâ si pari ti nipistipseari câ unu isturianu bunu cânâscâtoru di populi pisti cari eara amiră, s-minteascâ dauâ zboarâ cu semnificatsiuni ahântu ahoryia, fârâ ta s-da vâra exiyisi icâ apandisi.

Unâ sinyurâ apandisi poati s-exiyiseascâ aestâ theorii. Zborlu “armeanu” di iu ahurhi teoria cu arâzga armeanâ alu Vasili, sh cari tu limba greacă s-anyrâpseashti “armenios” fu la orighini “armanoi” icâ “armenoi” cumu siyura sh-dzâtsea makedonjlji di multi eti ninti. Sh adzâ tu locurli iu bâneadzâ armânji ditotna sh maxusu ninga Kastoria icâ tu Arbinishii, zborlu tsi lu avdzâ easti “ar(â)meanji” icâ “rrâmeanji” cari easti multu efcula ti confundari cu “armeanu”.

Cumu s-agiumsi la aestâ alathusi ? Minduimu câ zborlu “armân” cari eara ufilisitu di makedonji, nu eara multu cânâscutu nafoara di comunitatea loru, cumu nu fu cânâscutu nitsi tu eta 19 sh cumu nu easti ninga ghini cânâscutu nitsi adzâ.

Pistipsescu câ Constantin VII Porphyrogenetlu ufilisi zborlu acshi cumu lu avdzâ di la pâpânjlji a lui, dupu tsi bână alargu di Makedonii sh yrâmâticlu cari lu anyrâpsi lu adusi tu limba greacă, aschi cumu duki elu. Easti vahi, unu semnu alâsatu di Dumnidză ti dizligarea mistiriului ligatu di populu makedonu cari nu vru pânâ tora s-lu alasâ s-kearâ.

Sh nu dipu tu soni, prindi s-dzâtsemu câ, cathi oară cându dzâtsemu “hiu armânu”, nu fu unâ oară s-nu nâ toarnâ xenlu cu cari azburâmu:

- “hii armeanu ?”

Cathi oară lipseashti s-tritsemu pritu :

- “aromanian” icâ “aroumain” cari nâ adutsi antribarea : “hii român ?”;
- “makedoneanu” cu antribarea : “hii slavu ?”;
- “vlahu” cu antribarea ntru-ocljji “?”;
- sh dipu dinâpoi “Makedon-Armânu” dila Alexandru Makedon.

Câ tse “Makedon-Armânu” ?

Ti itia câ numa alushtuiu popul yini di la dauâ personalitâts mithitsi:

Protlu cu numa di “Makednes”, adusu aminti di Herodot, tsi deadi numa di Makedonia, sh defturlu (vahi protlu) cu numa di “Armenus”, adusu aminti di Strabon, tsi deadi numa di Armân icâ Arâmeanu.

Ca unâ concluziuni ditu soni, minduimu câ ipoteza pi cari u prezentămu tu căftarea noastră easti dealithea, fârâ căsuri sh câ zborlu di “armănu” ică “arâmeanu” fu ufilisitu di Armânji di naima vecljiulu kiro. Sh malargu câ tu perspectiva aestâ easti evidentu câ multi di personalitătli tsi pânâ adzâ furâ cunoscuti ca “Armenj” ică di arâzgâ “armeanâ” eara dealithealui Armânji ică Makedonji.

Armâni ca intelectuali di-anoshtsâ cu vreami ti fara armâneascâ s-apeacâ pi subiectulu aiestu sh s-caftâ tu documenti tsi suntu adzâ multu ma efcula ti aflari. Shi s-anyrâpseascâ diznau isturia a popului a nostru, ti mârții, ninga nicânâscutâ ti Europa, ti cari adră ahânta curbani.

Niculaki Caracota

Paris, tu 17-li di Yinaru 2010